

YK:n vähiten kehittyneiden maiden huippukokous

Kansainvälinen yhteisö on YK:n johdolla etsinyt 20 vuoden ajan keinoja parantaa maailman 48 vähiten kehittyneen maan oloja. Toistaiseksi tulokset ovat olleet laihoja.

1990-LUVUN LOPPUPUOLI on ollut ennennäkemättömän nopean taloudellisen kasvun aikaa - joissain maissa. Kasvun hedelmät ovat kuitenkin jakautuneet epätasaisesti: 48:sta niin sanotusta vähiten kehittyneestä maasta (Least Developed Country - LDC) 22:ssa bruttokansantuote asukasta kohden pieneni 1990-luvulla. Maat eivät jääneet kehityksessä jälkeen ainoastaan teollisuusmaista, vaan myös muista kehitysmaista.

Vähiten kehittyneiden maiden ongelmat on tunnustettu jo 1970-luvulta lähtien. YK:n yleiskokous järjesti Pariisissa 1981 vähiten kehittyneiden maiden konferenssin, jossa kansainvälinen yhteisö hyväksyi yksimielisesti toimintaohjelman köyhimpien maiden aseman parantamiseksi. Ohjelmasta huolimatta vähiten kehittyneiden maiden taloudellinen tilanne heikkeni 1980-luvulla.

Vuonna 1990 järjestettiin toinen huippukokous. Sen tuloksena hyväksyttiin erityinen Pariisin julistus, jossa kansainvälinen yhteisö sitoutui määrätietoisiin ja pikaisiin toimiin köyhimpien maiden auttamiseksi. Rahoittajamaat sitoutuivat kohdistamaan LDC-maille suunnattuun kehitysyhteistyöhön 0,15 prosenttia tai 0,20 prosenttia bruttokansantulostaan. Mutta jo 1990-luvun puolivälissä voitiin huomata avunantajamaiden lupauksien pettäneen ja köyhimpien maiden syrjäytymisen vain pahentuneen entisestään. Irlantia ja Luxemburgia lukuun ottamatta kaikkien OECD-maiden kehitysyhteistyövarat LDC-maille ovat vähentyneet koko 1990-luvun ajan. Suomen apu LDC-maille on vuosikymmenessä pudonnut 0,23 prosentista 0,08 prosenttiin bruttokansantulosta.

Järjestyksessä kolmas YK:n LDC-konferenssi pidetään Brysselissä 14-20 toukokuuta 2001.

LCD-luokitteluun pääsee tuntomerkit täyttävä maa erillisen anomuksen jälkeen, jonka hyväksyy YK:n

yleiskokous. Botswana on ainoa maa, joka on onnistunut nousemaan luokasta 20 vuoden aikana. Tuorein tulokas ryhmään on Senegal, jonka jäsenyys nostaa maiden lukumäärän 49:ään. Jäsenyys on YK:n yleiskokouksen hyväksyntää vailla.

LDC-maissa asuu noin kymmenes maapallon väestöstä eli 630 miljoonaa ihmistä. Yli puolet väestöstä elää absoluuttisessa köyhyydessä eli alle yhdellä dollarilla päivässä

LDC-maille on leimaa-antavaa sosio-ekonominen kehittymättömyys, joka vaikuttaa esimerkiksi väestön odotettuun elinikään. Kehittymättömyys erottaa ne niin sanotuista matalan tulotason maista, jotka bruttokansantuotteen perusteella ovat lähes yhtä köyhiä kuin 48 LDC-maata.

LDC-prosessia on arvostelu useilta eri tahoilta. Sen on nähty jakavan kehitysmaiden ryhmää keinotekoisin perustein. Tämä onkin osittain nähtävissä kehitysmaista koostuvan G77

Vähiten kehittyneen maan tunnusmerkkejä ovat:

- Bruttokansantuote alle 5400 markka per asukas
- koulutuksen, terveydenhoidon ja ruokahuollon yleinen kehittymättömyys
- yksipuolinen talouselämän rakenne, esimerkiksi riippuvuus yhdestä vientituotteesta
- talouselämän epävakaus ja pienuus
- korkeintaan 75 miljoonaa asukasta

Kriteereistä tarkemmin:

<http://www.unctad.org/en/subsites/ldcs/document/criteria.htm#B>

maaryhmän sisäisenä erimielisyytenä LDC III -konferenssin valmistelun aikana.

LDC III - konferenssin tavoitteena on sopia konkreettisia toimia sisältävästä toimenpideohjelmasta, joka auttaisi LDC-maita kestäväen kehityksen polulle. Kaikki osapuolet sitoutuvat ohjelman toteuttamiseen.

Kokouksessa käsitellään muun muassa: maataloutta, koulutusta, terveydenhuoltoa ja liikennettä. Konkreettisia tavoitteita ovat muun muassa: riittävän terveydenhuollon takaaminen, peruskoulu kaikille lapsille vuoteen 2015 mennessä, lukutaidottomuuden vähentäminen, ruokaturvan takaaminen velkahelpotukset sekä kehitysyhteistyövarojen kasvattaminen.

Vaikeimmiksi neuvotteluiksi osoittautunevat hyvään hallintoon ja kehitysrahoitukseen liittyvät kohdat. Yhdysvallat ei ole ollut valmis avaamaan markkinoitaan LDC-maille, kuten EU. Tärkeä teema on myös toimintaohjelman seuranta. Kaikki maat ovat lähes yksimielisiä siitä, että seurantaan on panostettava, jos halutaan, että tämän konferenssin tulokset toteutuvat paremmin kuin kahden aikaisemman huippukokouksen.

Talous:

- Bruttokansantuote asukasta kohden: 1500 markkaa vuodessa (teollistuneissa maissa: 160 000 markkaa)
- Osuus maailman yhteenlasketusta kansantulosta: alle 1 %
- Osuus ulkomaisista investoinneista: 1,4 %
- Osuus vientituloista: 0,4 %
- Osuus kansainvälisistä investoinneista: alle 1 %
- BKT:n kasvu henkeä kohden vuodessa 1990-luvulla: 0,4 % (kehitysmaiden yhteensä: 3,6 %) *(Huom: LDC-maiden luvusta poistettu Bangladesh, joka vastaa yksinään noin neljänneksestä LDC-maiden taloudellisesta tuotannosta)*
- Vuoden 1990 jälkeen pääomavirrat LDC-maihin ovat laskeneet 39 %
- Vuoden 1990 jälkeen LDC-maiden saama kehitysapu on laskenut 45 %

Vähiten kehittyneet maat:

Aasia:

Afganistan, Bangladesh, Jemen, Kamboja, Laos, Malediivit, Myanmar ja Nepal

Afrikka:

Angola, Benin, Bhutan, Burkina Faso, Burundi, Kap Verde, Keski-Afrikan tasavalta, Tšad, Komorit, Kongo-Kinshasa, Djibouti, Päiväntasajan Guinea, Eritrea, Etiopia, Gambia, Guinea, Guinea Bissau, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritania, Mosambik, Niger, Ruanda, São Tomé ja Príncipe, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Togo, Uganda, Tansania ja Sambia sekä Senegal yleiskokouksen hyväksymisen jälkeen

Latinalainen Amerikka:

Haiti

Oseania:

Tuvalu, Kiribati, Samoa, Salomonsaaret ja Vanuatu

- 2/3 maista raskaasti velkaantuneita
- LDC-maiden yhteenlaskettu velka suhteessa yhteenlaskettuun BKT:hen 1998: 101 % (1990: 92 %)
- Yhteenlaskettu velkapääoma 1998: 980 miljardia markkaa (1990: 790 miljardia)
- Yhteenlasketut velanhoitokulut 1998: 29 miljardia markkaa (1990: 26 miljardia)

Terveys:

- Keskimääräinen elinikä 51 vuotta, (kehitysmaissa: 61, OECD-maissa: 78 vuotta)
- Joka kymmenes lapsi kuolee ensimmäisen vuoden aikana, 15 prosenttia ennen viidettä ikävuottaan (lähes kaksi kertaa enemmän kuin teollisuusmaissa)
- 40 % lapsista aliravittuja
- Vuosittaiset terveyskulut henkeä kohden: noin 100 markkaa, (teollisuusmaissa: lähes 12 000 markkaa)
- Lapsilla 1000-kertaa suurempi todennäköisyys kuolla tuhkarokkoon kuin teollistuneissa maissa

Lisätietoja:

YK:n LDC-konferenssin aikana Brysselissä:

Lotta Valtonen, kehityspoliittinen sihteeri, Kepa, **040-752 5378**

Mika Railo, tiedottaja, Kepa, **040-590 3446**

Rauno Merisaari, toiminnanjohtaja, YK-liitto, **040-500 3915**

Helsingissä:

Ilona Niinikangas, tiedottaja, Kepa, **09-584 23 233**

KEPA

KEHITYSYHTEISTYÖN PALVELUKESKUS
SERVICECENTRALEN FÖR UTVECKLINGSSAMARBETE
SERVICE CENTRE FOR DEVELOPMENT COOPERATION

ADDRESS: Sörnäisten rantatie 25 FIN-00500 Helsinki

PHONE: +358 9 584 233 FAX: +358 9 584 23 200

INTERNET: www.kepa.fi eMAIL: kepa@kepa.fi